

можна одержати короткостроковий кредит, поки дохід не стабілізується? Що станеться, якщо потрібно відкласти закриття кредиту через обмеження на поїздки або карантин?

– забезпечити захист співробітників. Питання, які виникають у співробітників банківської сфери вже зараз: Чи можна працювати вдома, якщо школа дитини закривається? Чи існують тимчасові заходи для співробітників, які зазвичай не працюють вдома? Як щодо захисту співробітників, необхідних для підтримки фізичних операцій?

Компанія JP Morgan склала прогноз економічної шкоди для світу і України зокрема [5]. За прогнозами американського фінансового холдингу JP Morgan, наслідками поширення COVID-19 в економічному секторі стане скорочення ВВП на дві чверті в США (-10 % і -25 %) і в європейській зоні (-15 % і -22 %).

У прогноз закладено припущення, що вірус буде поширюватися по червень 2020 року, а світова економіка відновиться у другій половині року. Також інвестиційний банк JP Morgan Chase в своєму звіті радикально переглянув оцінки економічного зростання України в 2020 році, надавши українській економіці більш оптимістичний прогноз.

Аналітики вважають: якщо Україна підпише кредитну угоду з Міжнародним валютним фондом на суму 8 мільярдів доларів у другому кварталі цього року, ВВП країни зменшиться, але тільки на 2,6 %. У звіті також говориться, що ВВП скоротиться в першій половині 2020 року, але ситуація не погіршиться, якщо Україна стримає це зниження в липні-грудні. Дослідження вчених Київського політехнічного інституту засвідчили, що під час дії карантинних заходів в Україні спостерігалось зростання в 1,5–2 рази аутсорсингових послуг українських ІТ-компаній, на 20–30 % інформаційно-розважальних он-лайн сервісів, на 40–60 % онлайн-рітейлу та сектору кур'єрської доставки, на 40–50 % онлайн освітніх та ігрових платформ, на 60–70 % онлайн платформ для організації і проведення вебінарів, телеконференцій, платформ для проведення тренувань, на 40–60 % фармацевтичної галузі.

Джерела та література

1. Коронавірус в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/coronavirus/geography/> (дата звернення 21.10.2020).
2. Коронавірус в світі. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/coronavirus/geography/> (дата звернення 21.10.2020).
3. COVID-19: Вплив на компанії, що здійснюють споживання продуктів харчування та напоїв. URL: <https://www2.deloitte.com/global/en/pages/about-deloitte/articles/covid-19/covid-19--impact-on-food---beverage-consumer-products-companies.html> (дата звернення 21.10.2020).
4. Організації споживчого кредитування відіграють важливу роль у боротьбі з коронавірусом. URL: <https://www.pwc.com/us/en/industries/banking-capital-markets/consumer-finance/library/consumer-lending-coronavirus-response.html> (дата звернення 21.10.2020).
5. Fallout від COVID-19: глобальна рецесія, нульові відсоткові ставки та надзвичайні дії. URL: <https://www.jpmorgan.com/global/research/fallout-from-covid19> (дата звернення 21.10.2020).

Фядорчанка А. – студентка

Науковий керівник: к. е. н., дац.
Т. Бондар
Беларускі дзяржаўны эканамічны
універсітэт
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

Аб падатковым стымуляванні інавацыйнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь

У сучасных рэаліях асноўным фактарам павышэння канкурэнтаздольнасці эканомікі з'яўляюцца інавацыі. Паспяховаць развіцця інавацыйнай дзейнасці прадпрыемстваў у вялікай

ступені залежыць ад узроўню яе дзяржаўнай падтрымкі. Найважнейшым інструментам актывізацыі інавацыйнай дзейнасці ва ўсім свеце з'яўляецца яе падатковае стымуляванне. Выніковасць гэтага інструмента даказваецца радам праведзеных даследаванняў. Так, у сярэднетэрміновай перспектыве вынікам зніжэнне падатку на 10 % з'яўляецца рост выдаткаў на навуковадаследчую работу (НДР) на 10–20 %. А ў Кітаі за 8 гадоў павелічэнне падатковага стымулявання ў 1,5 разы прывяло да павелічэння выдаткаў прадпрыемстваў на НДР у 4,1 разы і да росту колькасці заявак на патэнт у 5,9 разоў [1; 2].

Да асноўных мер падатковага стымулявання інавацыйнай дзейнасці ў развітых краінах з рынкавай эканомікай адносяцца: падатковы крэдыт, падатковыя вылікі, падатковыя зніжкі, стымуляванне трансферу тэхналогій і інавацый.

Падатковы крэдыт найбольш шырока распаўсюджаны ў сусветнай практыцы. Ён дазваляе адымаць з падатку на прыбытак часткі выдаткаў на НДР і інавацыйную дзейнасць. Гэты інструмент выкарыстоўваецца ў такіх развітых краінах як Аўстрыя, Ірландыя, Канада, Карэя, Іспанія і інш. Працэнтная стаўка падатковага крэдыту, як правіла, вар'іруецца ад 3 да 50 %. Да асноўных метадаў разліку памеру адыманых выдаткаў з падатку ставяцца аб'ёмны і разліковы. Паводле першага варыянта, падатак памяншаецца на ўвесь аб'ём выдаткаў на НДР і інавацыйную дзейнасць у справазначным годзе, а паводле другога варыянта - на прырост такіх выдаткаў у параўнанні з базавым узроўнем. Стымулюючая роля падатковага крэдыту заключаецца ў тым, што ён фактычна субсідуюе выдаткі на НДР і інавацыйную дзейнасць.

Падатковыя вылікі з'яўляюцца яшчэ адной папулярнай мерай падатковага стымулявання інавацыйнай дзейнасці. Іх адрозненне ад падатковага крэдыту заключаецца ў тым, што яны памяншаюць не суму падатку, а падаткаабкладаемую базу. Гэты метадаў шырока выкарыстоўваецца ў такіх развітых краінах, як Кітай, Польшча, Венгрыя, Бельгія і інш. Памяншэнне сумы падаткаабкладальнай базы адбываецца шляхам спісання да 100 % бягучых выдаткаў на НДР.

Падатковыя зніжкі па выдатках на НДР - гэта таксама метадаў стымулявання інавацый. Яны памяншаюць падаткаабкладаемую базу на суму, якая вышэй, чым поўныя выдаткі ў дадзенай галіне. Да прыкладу, у Кітаі, Польшчы, Індыі, Бразіліі, Латвіі, Літве і шэрагу іншых краін ад падатку таксама вызваляецца частка прыбытку ў памеры 150–300 % ад выдаткаў на НДР.

Асаблівая ўвага ў шэрагу краін у рамках падатковага стымулявання надаецца стымуляванню трансферу тэхналогій і інавацый. Да прыкладу, у Кітаі прадпрыемствы могуць адымаць з падаткаабкладальнай базы даходы ад трансферу тэхналогій, якія не перавышаюць пэўнай устаноўленай заканадаўствам сумы, а даходы, якія вышэй гэтай сумы, абкладаюцца льготнай падатковай стаўкай. У Вялікабрытаніі, Францыі, Бельгіі, Венгрыі прымяняюцца льготныя падатковыя стаўкі на даходы ад трансферу правоў на вынікі інтэлектуальнай дзейнасці [2].

Такім чынам, праведзеная намі даследчая праца, дазволіла прызнаць вялікія патэнцыйныя магчымасці падатковага стымулявання інавацыйнай дзейнасці. У той жа час, неабходна прызнаць і тое, што ступень яго развіцця ў Рэспубліцы Беларусь мае недастатковы ўзровень па параўнанні з развітымі краінамі. Да асноўных беларускіх праблем у гэтай галіне варта аднесці фрагментаванасць мер падтрымкі інавацый, адсутнасць комплекснага падыходу, вузкі пералік мер, якія выкарыстоўваюцца. У Рэспубліцы Беларусь галоўнымі інструментамі стымулявання выступаюць падатковыя льготы: вызваленне ад падаткаабкладання прыбытку, якая накіроўваецца на фінансаванне капітальных укладанняў; вызваленне ад ПДВ пры ўвозе шырокага пераліку аб'ектаў для ажыццяўлення навуковых распрацовак; вызваленне ад ПДВ абаротаў па рэалізацыі навукова – даследчых, доследна-канструктарскіх, доследна-тэхналагічных работ (НДКР) згодна з Дзяржаўным рээстрам; прэферэнцыі для рэзідэнтаў Парку высокіх тэхналогій (ПВТ) і для юрыдычных асоб, якія выкарыстоўваюць спрощаную сістэму падаткаабкладання, пры ажыццяўленні дзейнасці з крыпталюбамі [3; 4].

Пытанне ўдасканалення механізму падатковага стымулявання інавацыйнай дзейнасці з'яўляецца вельмі актуальным для Рэспублікі Беларусь. З вывучэннем замежнага вопыту ў

гэтай галіне, яго распаўсюджваннем у Беларусі звязваюцца перспектывы актывізацыі інавацыйнай дзейнасці айчынных прадпрыемстваў.

Крыніцы і літаратура

1. Клўдїенка В. П. Падатковае стымуляванне інавацыйнай дзейнасці ў бізнес-сектары. *Інавацыі*. 2018. № 7. С. 28–32.
2. Клаўдїенка В. П. Падатковае стымуляванне інавацыйнай актывінасці прадпрыемстваў у Кітаі. *Грамадства і Эканоміка*. 2018. № 7. С. 39–50.
3. Падатковыя стымулы ў развіццё інавацыйнай дзейнасці. URL: http://www.nalog.gov.by/ru/razjasnenija_minsk_obl_ru/view/r-nalogovye-stimuly-v-razvitii-innovatsionnoj-dejatelnostir-33124/ (дата доступу: 04.10.2020).
4. Рудзеня В. А. Удасканаленне сістэмы падатковага стымулявання інвестыцыйнай і інавацыйнай актывінасці суб'ектаў гаспадарання ў Рэспубліцы Беларусь. *Актуальныя праблемы сусветнай эканомікі і менеджменту: матэрыялы Міжнар. інтэрнэт-конф./установа адукацыі «Беларускі гандлёва-эканамічны ўніверсітэт спажывецкай кааперацыі»*; рэдкал. Гомель, 2019. С. 128–130.

Ховрак І. – к. е. н., доц.
Кременчуцький національний
універсітет імені Михайла
Остроградського
м. Кременчук, Україна

Роль організацій грамадзянскага супільства у забеспеченні сталого развітку

Організацыі грамадзянскага супільства шляхам виконання праграм, праектў та заходў, у тому числі рэалізацыі рїзноманїтных міжнародных праграм, здатнї спрыяць сталому развітку. Фїнансуваннє дїяльностї грамадських організацїй мае тенденцїю да зростання, аднак розпадїляецься нерївномерна (табл. 1). Так, найбїльша частка фїнансуваннє надходїць да грамадських організацїй м. Кїева, аднак за останнї п'ять рокїв вона зменшїлася з 62,73 % у 2014 р. да 49,99 % у 2018 р. Про результаты своєї дїяльностї за 2018 р. органам державної статїстїкї прозвїтувало 26 630 керївнїх органїв грамадських організацїй, загальна кїлькїсть членїв яких нараховує 19,1 млн осїб.

Проведенїй аналіз свїдчить, що у 2018 р. грамадскїе організацїе в Українї отрималї фїнансуваннє в обсязї 7354061,7 тїс. грн, з яких 57,41 % (4221757,6 тїс. грн) складає благодїйна допомога, а саме: 1286639,8 тїс. грн (30,48 % вїд загального обсягу коштів благодїйної допомоги) отримано вїд прїдприємств та організацїй Українї, 430744,1 тїс. грн (10,20 %) – вїд грамадян Українї, 2504373,7 тїс. грн (59,32 %) – вїд нерезїдентїв. До рєгїонїв, у яких грамадскїе організацїе фїнансуютьсє переважно (понад 70 %) за рахунок благодїйної допомоги, належать: Закарпатська обл. (89,41 % вїд загального обсягу фїнансуваннє рєгїону), Днїпропетровська обл. (84,88 %), Сумська обл. (77,99 %), Донецька обл. (77,51 %), Одеська обл. (76,98 %), Харкївська обл. (75,95 %), Кїровоградська обл. (71,98 %). Також важлївїм є розподїл коштів, отриманїх грамадськїми організацїями.

Вїтраты грамадських організацїй у 2018 р. розподїленї таким чїном: розрахункї за податкama й зборамa (1,94 % вїд загального обсягу вїтрат), оплата працї (18,87 %), вїдрахування на соцїальнї заходї (4,01 %), амортизацїя (1,07 %), благодїйна дїяльнїсть (28,65 %), матерїальнї вїтраты (7,71 %), оплата послуг (25,1 %), їнше (12,65 %). Структура вїтрат, як ї надходжень, є неоднорїдною в рїзних рєгїонах Українї.